Unit Comminment

Určete optimální strategii najíždění a odstavování zdrojů pro pokrytí diagramu denního zatížení, pracují-li do soustavy 4 zdroje s nákladovými parametry:

Zdroj	Nákladová funkce	Cena najetí C_+	Cena odstavení C_-
1	$C_1(P_1) = 500 + 8.P_1 + 0,004.P_1^2$	3000	1500
2	$C_2(P_2) = 400 + 6,4.P_2 + 0,0048.P_2^2$	3000	1500
3	$C_3(P_3) = 600 + 7,9.P_3 + 0,005.P_3^2$	3000	1500
4	$C_4(P_4) = 400 + 7,5.P_4 + 0,0055.P_4^2$	3000	1500

Diagram zátěže:

Krok	Doba [h]	P_L [MW]
1	4	1100
2	4	1400
3	4	1600
4	4	1800
5	4	1400
6	4	1100

Povolené kombinace zdrojů (zapnuto/vypnuto):

Zdroj	$\overline{G}_1$ (g=1)	$\overline{G}_2$ (g=2)	$\overline{G}_3$ (g=3)	$\overline{G}_4$ (g=4)
1	1	1	1	1
2	1	1	1	1
3	1	1	0	0
4	1	0	1	0

a) Za předpokladu zadaného počátečního a koncového stavu $g_{zac} = 4$ $\left(tj.\ \overline{G}_4\right)$ a $g_{kon} = 4$ $\left(tj.\ \overline{G}_4\right)$

b) Jak se změní optimální strategie, bude-li navíc zadána $g_{zac} = 2$ v 2. kroku

c) Jako a) za předpokladu pouze zadaného počátečního stavu $g_{zac} = 2$

Návod

I. FORMULACE ÚLOHY

Úkolem úlohy je najít v každém časovém intervalu $t = 1,\dots,Nt$ sestavu (kombinaci) provozovaných jednotek a jejich výkonů tak, aby celkový součet nákladů za celou dobu provozu byl minimální („commit“ = „vyčlenit“). To vše za předpokladu známého diagramu zatížení $P_{L\ 0..Nt-1} = \left\{P_{L\ 0},\dots,P_{L\ Nt-1}\right\}$ a dalších omezení jako je seznam přípustných sestav (grup) $\left\{\overline{G}_1,\dots,\overline{G}_{Ng}\right\}$

popř. spodní a horní meze výkonů každého zdroje $\overline{P}_{t-1\min}$ a $\overline{P}_{t-1\max}$. Zadána je výchozí $\overline{\xi}_0$ i konečná $\overline{\xi}_{Nt}$ sestava (náklady na přechod do konečné sestavy se započítávají do celkových nákladů). Základní formulace optimalizační úlohy má v tomto případě proto tvar:

$$\left\{\overline{P}_{0..Nt-1},\overline{\xi}_{0..Nt}\right\}^{\otimes}=\arg\left[\underset{\substack{\forall t\in\{1,..,Nt\}\\ \overline{P}_{t-1}\in X_{t-1},\overline{\xi}_t\in Y_t}}{\operatorname{opt}}\left(F\left(\overline{P}_{0..Nt-1},\overline{\xi}_{0..Nt}\right)\right)\right]=$$

$$=\arg\left[\underset{\substack{\forall t\in\{1,..,Nt\}\\ \overline{P}_{t-1}\in X_{t-1},\overline{\xi}_t\in Y_t}}{\operatorname{opt}}\left(\sum_{t=1}^{Nt}\sum_{j=1}^{Nj}C_j\left(P_{t-1j}\right).\xi_{t-1j}+C_{j+}.\eta_{tj+}+C_{j-}.\eta_{tj-}\right)\right]$$

kde $X_{0..Nt-1}$ a $Y_{0..Nt}$ tvoří množinu přípustné oblasti ve tvaru:

$$X_{t-1}=\left\{\overline{P}_{t-1}\in R^{Nj}:\sum_{j=1}^{Nj}P_{t-1j}=P_{L\ t-1}\text{ a popř. }\overline{P}_{t-1\min}\leq\overline{P}_{t-1}\leq\overline{P}_{t-1\max}\right\}\text{ pro }\forall\ t\in\{1,...,Nt\}$$

$$Y_t=\left\{\overline{\xi}_t\in\{0,1\}^{Nj}:\overline{\xi}_t\in\left\{\overline{G}_1,...,\overline{G}_{Ng}\right\}\right\}\text{ pro }\forall\ t\in\{1,...,Nt\}$$

a kde

Nt	počet časových intervalů
Nj	celkový počet všech zdrojů (jednotek)
Ng	počet všech povolených sestav zdrojů (grup)
P_{tj}	výkon *j*-tého zdroje v časovém intervalu *t*
$C_j\left(P_{tj}\right)$	nákladová funkce *j*-tého zdroje (je stejná pro všechny časové intervaly)
$\overline{P}_t$	vektor výkonů všech zdrojů v časovém intervalu *t*
ξ_{tj}	stav *j*-tého zdroje (tj. buď 0 - vypnut, 1 - v provozu) v časovém intervalu *t*
$\overline{\xi}_t$	vektor stavů všech zdrojů v časovém intervalu *t*
$\overline{G}_i$	*i*-tá přípustná sestava (grupa)
C_{j+}	cena najetí *j*-tého zdroje (je stejná pro všechny časové intervaly)
C_{j-}	cena odstavení *j*-tého zdroje (dtto)
η_{tj+}	logická proměnná, zda došlo k najetí zdroje na zač. intervalu *t* $\eta_{tj+}=\xi_{tj}.\left(\xi_{tj}-\xi_{t-1j}\right)$

η_{tj-} logická proměnná, zda došlo k odst. zdroje na zač. intervalu t $\eta_{tj-} = \xi_{t-1j}.\left(\xi_{t-1j} - \xi_{tj}\right)$

Protože η_{tj+} i η_{tj-} je $f\left(\xi_{tj}, \xi_{t-1j}\right)$, je tedy i cílová funkce $F\left(\overline{P}_{0..Nt-1}, \overline{\xi}_{0..Nt}\right)$ **výlučně funkcí časových řad výkonů a stavů všech zdrojů**. Protože proměnné ξ_{tj} jsou diskrétní (nabývají hodnoty 0 nebo 1), je na první pohled možné řešit sérii optimalizačních úloh $F_i^* = \mathrm{opt}\left[F\left(\overline{P}_{0..Nt-1}\right)\Big|_{\xi_{tj}=konst}\right]$ pro všechny přípustné kombinace ξ_{tj}. Optimum je pak nutno vybrat jako $F^{\otimes} = \mathrm{opt}\left[\left\{F_i^*, i = 1,..., N_{kombinací}\right\}\right]$. To je ale výpočetně značně náročný (i u méně složitých úloh prakticky nerealizovatelný) postup, protože bychom museli provést Ng^{Nt} (maximálně až $2^{Nj.Nt}$) optimalizací funkcí o $Nj.Nt$ proměnných. Je proto nutné využít jiných postupů hledání optima, které tuto úlohu převádí do jednodušších vnořených optimalizačních podúloh.

II. PRINCIPY DYNAMICKÉHO PROGRAMVÁNÍ

Pojem dynamické programování byl zaveden matematikem R. Bellmanem pro úlohy víceúrovňového rozhodování zahrnující změny v čase – dynamiku. Úkolem je vybrat pro N kroků takovou strategii rozhodování $U_{1..N} = \left\{U_1,...,U_N\right\}$ vedoucí ke stavům $S_{1..N} = \left\{S_1,...,S_N\right\}$ aby kritérium (cena řešení) $J_{1N} = J_{1N}\left(S_{0..N}, U_{1..N}\right)$ byla optimální. Protože S_{k-1} má význam předešlého stavu systému v *k* – 1. kroku a U_k rozhodnutí pro *k*-tý krok, dá se určit stav, který nastane v *k.* kroku jako:

$$S_k = S^k\left(S_{k-1}, U_k\right)$$

kde S^k je stavová (transformační) funkce v *k*-tém kroku.

Se znalostí stavových funkcí, počátečního stavu S_0 a strategie rozhodování tak můžeme určit pomocí stavových funkcí všechny stavy pro všechny kroky 1,…,*N*:

$$\begin{aligned}
S_1 &= S^1\left(S_0, U_1\right) = \phi_1\left(S_0, U_1\right) \\
S_2 &= S^2\left(S_1, U_2\right) = S^2\left(S^1\left(S_0, U_1\right), U_2\right) = \phi_2\left(S_0, U_{1..2}\right) \\
&\ldots \\
S_N &= S^N\left(S_{N-1}, U_N\right) = S^N\left(...S^1\left(S_0, U_1\right),..., U_N\right) = \phi_N\left(S_0, U_{1..N}\right)
\end{aligned}$$

Pokud si rozčleníme kriteriální funkci J_{1N} a zavedeme částečné ceny řešení od *k*-tého kroku do konce (*N*-tého kroku) J_{kN}, pak s využitím předchozí úvahy můžeme takové funkce vyjádřit jako:

$$J_{kN} = J_{kN}\left(S_{k-1..N}, U_{k..N}\right) = J_{kN}\left(S_{k-1}, U_{k..N}\right)$$

Zaveďme dále funkce f_k vyjadřující přírůstek nákladů z *k*-tého do *k*+1. kroku tak, že platí:

$$J_{kN}\left(S_{k-1}, U_{k..N}\right) = J_{k+1N}\left(S_k, U_{k+1..N}\right) + f_k\left(S_{k-1}, U_k\right)$$

Protože jsou stavy $S_{1..N}$ závislé na strategii $U_{1..N}$, přejde optimalizační úloha na tvar:

$$U_{1..N}^{\otimes} = \arg\left[\operatorname{opt}\left(J_{1N}\left(S_0, U_{1..N}\right)\right)\right] \quad U_{1..N} \in M_{U_{dov}}$$

tedy jaká bude optimální strategie $U_{1..N}^{\otimes}$ při známém stavu na počátku S_0.

Za předpokladu, že známe *k*-tý stav S_k, bude optimální (sub)strategie (tj. od S_k až do S_N)

$$U_{k+1..N}^{*} = \arg\left[\operatorname{opt}\left(J_{k+1N}\left(S_k, U_{k+1..N}\right)\right)\right] = \arg\left[\operatorname{opt}\left(\sum_{j=k}^{N} f_{j+1}\left(S_j, U_{j+1}\right)\right)\right] \quad U_{k+1..N} \in M_{U_{dov}}$$

$$\text{kde optimum kritéria je } J_{k+1N}^{*} = \operatorname{opt}\left(J_{k+1N}\left(S_k, U_{k+1..N}\right)\right)$$

z čehož plyne důležitý poznatek: **nezávisle na předchozích rozhodnutích musí být strategie optimální vzhledem k dosaženému stavu**. Jinými slovy: strategie $U_{k+1..N}^{*}$ tak vede k optimální hodnotě kritéria J_{k+1N}^{*} za předpokladu, že dospějeme do stavu S_k. Zbývá se jen zamyslet, jaké předchozí rozhodnutí U_k vedoucí ke stavu S_k je optimální, budeme-li znát $U_{k+1..N}^{*}$ a J_{k+1N}^{*}.

$$U_k^{*} = \arg\left[\operatorname{opt}\left(f_k\left(S_{k-1}, U_k\right) + J_{k+1N}^{*}\right)\right] \quad U_{k..N} \in M_{U_{dov}} \text{ a } J_{kN}^{*} = \operatorname{opt}\left(f_k\left(S_{k-1}, U_k\right) + J_{k+1N}^{*}\right)$$

Protože stav S_{k-1} neznáme (kromě stavu S_0) musíme v každém kroku spočítat optimum pro všechny přípustné alternativy tohoto stavu (pozn. jejich počet může být na rozdíl od zadání naší úlohy v každém kroku obecně různý) tj. **podmíněná optimalizace** (symbol $*$ označuje podmíněné optimum). K nalezení optima je tedy potřeba provést celkem $1 + \sum_{i=1}^{N} \sum_{j=1}^{Nalt_i} 1$ sub-optimalizací nákladových funkcí $f_k + J_{k+1N}^{*}$ vyjadřujících cenu přechodu ze stavu S_{k-1} do stavu S_k. Pokud tímto postupem dospějeme až do zadaného (vynuceného) stavu S_0, je tím nalezena i optimální strategie $U_{1..N}^{*} = U_{1..N}^{\otimes}$ i optimální hodnota kritéria $J_{1N}^{*} = J_{1N}^{\otimes}$ (symbol $\otimes$ označuje optimum celé úlohy). Zbývá jen určit jednotlivé stavy systému $S_{1..N}$ v následujících krocích. Ty spočítáme jako $S_k = S^k\left(S_{k-1}, U_k\right)$. Této fázi říkáme **nepodmíněná optimalizace**.

Podstata dynamického programování tedy spočívá v rozložení původní optimalizační úlohy do jednodušších podúloh $\operatorname{opt}\left(f_k + J_{k+1N}^{*}\right) = \operatorname{opt}\left(f_k\right) + J_{k+1N}^{*}$ stejného typu.

III. APLIKACE DP PRO UNIT COMMITMENT

Dynamické programování je využito v úloze Unit Commitment následovně. Cílová funkce (kritérium) je v našem případě:

$$J_{1Nt} = \sum_{t=1}^{Nt} \sum_{j=1}^{Nj} C_j\left(P_{t-1j}\right).\xi_{t-1j} + C_{j+}.\eta_{tj+} + C_{j-}.\eta_{tj-}$$

to lze rozčlenit na

$$J_{1Nt} = \sum_{t=1}^{Nt} f_t\left(\overline{P}_{t-1}, \overline{\xi}_{t-1}, \overline{\xi}_t\right)$$

přičemž hodnota kritéria od *t*-tého kroku až do konce je:

$$J_{tNt} = \sum_{t=i}^{Nt} f_i\left(\overline{P}_{i-1}, \overline{\xi}_{i-1}, \overline{\xi}_t\right) = f_t\left(\overline{P}_{t-1}, \overline{\xi}_{t-1}, \overline{\xi}_t\right) + J_{t+1Nt}$$

Optimalizaci tedy provedeme v *Nt* krocích. Stavem v *t*-tém kroku rozumíme v tomto případě přípustný vektor proměnných $S_{t-1} = \left(\overline{P}_{i-1}, \overline{\xi}_{i-1}\right)$ (stavy počítáme od indexu 0) a rozhodnutím v *t*-tém kroku rozumíme přípustný vektor proměnných $U_t = \overline{\xi}_t$, tj. sestava, která je v *t+1.* kroku vybrána. V tomto případě platí pro stavovou funkci:

$$S_t = S^t\left(S_{t-1}, U_t\right) = S^t\left(\overline{P}_{t-1}, \overline{\xi}_{t-1}, \overline{\xi}_t\right)$$

kde S^t je stavová funkce v *t*-tém kroku. Protože $U_t \in \left\{\overline{G}_1, \ldots, \overline{G}_{Ng}\right\}$ a $t \in \{1, \ldots, Nt\}$ můžeme si soubor stavových funkcí představit jako matici

$$[\mathbf{U}] = \begin{bmatrix} \mathbf{U}_{1,1} & \ldots & \mathbf{U}_{1,Ng} \\ \ldots & \mathbf{U}_{t,g} & \ldots \\ \mathbf{U}_{Nt,1} & \ldots & \mathbf{U}_{Nt,Ng} \end{bmatrix}$$

Protože jsou vektory logických proměnných přípustných stavů $\overline{G}_1, \ldots, \overline{G}_{Ng}$ stejné pro $\forall t$, očíslujeme jejich pořadí od 1 do *Ng*. Prvky matice $[\mathbf{U}]$ tak nemusejí obsahovat přímo celé sestavy $\overline{G}_1, \ldots, \overline{G}_{Ng}$, ale **pouze jejich indexy** $1, \ldots, Ng$, které jsou jednoznačně zvolené sestavě přiřazeny. Jestliže provedeme optimalizaci stavů, pak jejich hodnota v každém kroku závisí také pouze na indexu sestavy. Optimalizovanému stavu tak můžeme rovněž **přiřadit index** $1, \ldots, Ng$.

Cílem **podmíněné optimalizace** je tedy v našem případě naplnit matici $[\mathbf{U}]$ tj. najít pro každý krok (= řádek matice) stavovou funkci tak, aby obecně platilo

$$\mathbf{U}^*_{t,S_{t-1}} = \arg\left[\operatorname{opt}\left(f_t\left(S_{t-1}, U_t\right) + J^*_{t+1Nt,S_t}\right)\right] \quad U_t \in M_{U_{dov}}$$

čemuž odpovídá podmíněná (tj. *za předpokladu že* nastal stav S_{t-1}) optimální hodnota kritéria:

$$\mathbf{J}^*_{t,S_{t-1}} = \operatorname{opt}\left(f_t\left(S_{t-1}, U_t\right) + \mathbf{J}^*_{t+1Nt,S_t}\right)$$

Vedle matice podmíněných optimálních strategií $\left[\mathbf{U}^*\right]$ tak souběžně vzniká matice $\left[\mathbf{J}^*\right]$, která obsahuje odpovídající hodnoty části cílové funkce (kritéria) od *t*-tého kroku až do konce (*Nt*) při zvoleném stavu S_{t-1} a pokračující optimální strategii $U_{t..N}$ od *t* až do konce.

Protože známe počáteční stav S_0 i počáteční rozhodnutí U_0, je cílem **nepodmíněné optimalizace** je v našem případě postupně dosazovat do stavových funkcí podle schématu:

$$U_{t+1}^{\otimes} = S^t\left(S_{t-1}, U_t\right) = S^t\left(U_t^{\otimes}\right) = \mathbf{U}^*_{t,U_t^{\otimes}}$$

Postupným dosazováním pak obdržíme posloupnost $\left\{U_1^{\otimes},\dots,U_{Nt}^{\otimes}\right\}$, zkráceně $U_{1..Nt}^{\otimes}$ neboli optimální strategii výběru sestav.

IV. STRUČNÝ POPIS ALGORITMU

1. Nejprve provedeme pomocné optimalizace:

   1.a Pro všechny kombinace sestav a všechny časové úseky provedeme *ekonomický dispečink výkonů*, optimální náklady uložíme do matice $\left[\mathbf{C}\right]$ a odpovídající rozdělení výkonů do matice $\left[\mathbf{P}\right]$.

$$\left[\mathbf{C}\right] = \left[Nt\left\{ \begin{array}{ccc} \multicolumn{3}{c}{\overbrace{\hphantom{\mathbf{C}_{1,1} \quad \dots \quad \mathbf{C}_{1,Ng}}}^{Ng}} \\ \mathbf{C}_{1,1} & \dots & \mathbf{C}_{1,Ng} \\ \dots & \mathbf{C}_{t,g} & \dots \\ \mathbf{C}_{Nt,1} & \dots & \mathbf{C}_{Nt,Ng} \end{array} \right. \right] \quad \text{kde } \mathbf{C}_{t,g} = \underset{\overline{P}_{t-1}\in X_{t-1}}{\text{opt}} \left[\text{diag}\left(\overline{G}_g\right).\overline{C}\left(\overline{P}_{t-1}\right)\right]$$

$$\left[\mathbf{P}\right] = \left[Nt\left\{ \begin{array}{ccc} \multicolumn{3}{c}{\overbrace{\hphantom{\mathbf{P}_{1,1} \quad \dots \quad \mathbf{P}_{1,Ng}}}^{Ng}} \\ \mathbf{P}_{1,1} & \dots & \mathbf{P}_{1,Ng} \\ \dots & \mathbf{P}_{t,g} & \dots \\ \mathbf{P}_{Nt,1} & \dots & \mathbf{P}_{Nt,Ng} \end{array} \right. \right] \quad \text{kde } \mathbf{P}_{t,g} = \arg\left[\underset{\overline{P}_{t-1}\in X_{t-1}}{\text{opt}} \left[\text{diag}\left(\overline{G}_g\right).\overline{C}\left(\overline{P}_{t-1}\right)\right]\right]$$

   1.b Stanovíme náklady přechodu z jedné sestavy (*i*) do druhé (*j*) pro všechny kombinace sestav a výsledky uložíme do matice $\left[\mathbf{T}\right]$.

$$\left[\mathbf{T}\right] = \left[Ng\left\{ \begin{array}{ccc} \multicolumn{3}{c}{\overbrace{\hphantom{\mathbf{T}_{1,1} \quad \dots \quad \mathbf{T}_{1,Ng}}}^{Ng}} \\ \mathbf{T}_{1,1} & \dots & \mathbf{T}_{1,Ng} \\ \dots & \mathbf{T}_{t,g} & \dots \\ \mathbf{T}_{Nt,1} & \dots & \mathbf{T}_{Nt,Ng} \end{array} \right. \right]$$

$$\text{kde } \mathbf{T}_{i,j} = \sum_{k=1}^{Nj} C_{k+}.\overline{G}_j(k).\left(\overline{G}_j(k) - \overline{G}_i(k)\right) + C_{k-}.\overline{G}_i(k).\left(\overline{G}_i(k) - \overline{G}_j(k)\right)$$

2. Následuje fáze podmíněné optimalizace. Postupujeme od konce k začátku.

2.a Máme-li zadán konečný stav S_{Nt}, známe i poslední rozhodnutí $U_{Nt} = g_{kon}$. Pro všechny kombinace sestav spočítáme náklady provozu S_{Nt-1} a ceny přechodu do stavu S_{Nt}. Výsledky uložíme *Nt*-tých řádků do matic $\left[\mathbf{J}^*\right]$ a $\left[\mathbf{U}^*\right]$.

$$\mathbf{J}^*_{Nt,g} = \mathbf{C}_{Nt,g} + \mathbf{T}_{g,g_{kon}} \text{ a } \mathbf{U}^*_{Nt,g} = g_{kon}$$

2.b Pro další kroky *Nt*-1 až 2 platí:

$$\mathbf{J}^*_{t,g} = \min_{h=1,..,Ng}\left[\mathbf{C}_{t,g} + \mathbf{T}_{g,h} + \mathbf{J}^*_{t+1,h}\right] \text{ a } \mathbf{U}^*_{Nt,g} = \arg\left[\min_{h=1,..,Ng}\left[\mathbf{C}_{t,g} + \mathbf{T}_{g,h} + \mathbf{J}^*_{t+1,h}\right]\right]$$

2.c Pro první krok $S_0 = g_{zac}$:

$$\mathbf{J}^*_{1,g_{zac}} = \min_{h=1,..,Ng}\left[\mathbf{C}_{1,g_{zac}} + \mathbf{T}_{1,h} + \mathbf{J}^*_{2,h}\right] \text{ a } \mathbf{U}^*_{1,g_{zac}} = \arg\left[\min_{h=1,..,Ng}\left[\mathbf{C}_{1,g_{zac}} + \mathbf{T}_{1,h} + \mathbf{J}^*_{2,h}\right]\right]$$

3. Fáze nepodmíněné optimalizace

3.a Pro první krok platí

$$U_0^{\otimes} = g_{zac}$$

3.b Pro další kroky 2 až *Nt*-1 platí

$$U_{t+1}^{\otimes} = \mathbf{U}^*_{t,U_t^{\otimes}}$$

Výsledky

a) Optimální strategie:

$$U_{1..Nt}^{\otimes} = \left\{\bar{G}_4, \bar{G}_3, \bar{G}_3, \bar{G}_3, \bar{G}_3, \bar{G}_4\right\}$$

b) Optimální strategie:

$$U_{1..Nt}^{\otimes} = \left\{\bar{G}_4, \bar{G}_2, \bar{G}_1, \bar{G}_1, \bar{G}_3, \bar{G}_4\right\}$$

c) Optimální strategie:

$$U_{1..Nt}^{\otimes} = \left\{\bar{G}_2, \bar{G}_1, \bar{G}_1, \bar{G}_1, \bar{G}_1, \bar{G}_1\right\}$$